

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Ülalpidamine või elatise maksmine on vanemate ja laste, abikaasade ja mitteabielulise kooselu partnerite, otsejoones sugulaste ning kasulapse ja kasuvanemate kohustus ja õigus, kui see on perekonnaseaduses (*Obiteljski zakon*) ette nähtud. Need isikud peavad üksteist vastastikku ülal vastavalt oma võimele ja ülalpeetava isiku vajadustele kooskõlas selle seadusega.

Alaealise lapse ülalpidamine on eelkõige vanemate kohustus. Kui vanem alaealist last ülal ei pea, peavad seda tegema selle vanema poolsed vanavanemad. Kasuvanem peab ülal pidama alaealist kasulast, kui tema vanem teda ülal ei pea.

Vanemad peavad vastavalt erioigusnormidele maksimaalselt kuni lapse kahekümne kuue aastaseks saamiseni ülal pidama oma täisealist last, kes omandab kesk-, kõrg- või kutseharidust või kes on esimese või teise taseme täiskasvanuõppes ning täidab oma kohustusi korrapäraselt ja nõuetekohaselt.

Vanemad peavad ülal pidama oma täisealist last, kes on omandanud hariduse, kuid ei suuda tööd leida, ühe aasta jooksul pärast hariduse omandamist, tingimusel et laps ei ole saanud kahekümne kuue aastaseks. Täisealise lapse ülalpidamise kohustus lõpeb enne ühe aasta möödumist hariduse omandamisest hetkel, kui laps saab kahekümne kuue aastaseks.

Vanemad peavad ülal pidama oma täisealist last, kes ei ole võimeline töötama raske ja püsiva haiguse või puude tõttu, senikaua kuni selline töövõimetus kestab.

Täisealine laps peab ülal pidama oma vanemat, kes ei ole töövõimeline ja kellel puuduvad piisavad elatusvahendid või kes ei suuda selliseid vahendeid isikliku vara abil hankida. Täisealine kasulaps peab ülal pidama oma kasuvanemat, kui see ei ole töövõimeline ja tal puuduvad piisavad elatusvahendid või ta ei suuda selliseid vahendeid isikliku vara abil hankida ning kui ta on pikka aega kasulast ülal pidanud või tema eest hoolitsenud. Täisealine lapselaps peab ülal pidama oma vanavanemat, kui see ei ole töövõimeline ja tal puuduvad piisavad elatusvahendid või ta ei suuda selliseid vahendeid isikliku vara abil hankida ning kui ta on pika aja jooksul lapselast ülal pidanud või tema eest hoolitsenud.

Kui abikaasa on töövõimetu või ei suuda tööd leida ja tal puuduvad piisavad elatusvahendid või ta ei suuda selliseid vahendeid isikliku vara abil hankida, on tal õigus saada elatist oma abikaasalt, kui abikaasal on piisavalt vahendeid ja võimalusi elatise andmiseks. Abikaasa ülalpidamist käsitlevad õigusnormid kehtivad samamoodi ka mitteabielulise kooselu partneri ülalpidamise suhtes mitteabielulise kooselu kestuse jooksul.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Alaealise lapse ülalpidamine on eelkõige vanemate kohustus. Kui vanem alaealist last ülal ei pea, peavad seda tegema selle vanema poolsed vanavanemad. Kasuvanem peab ülal pidama alaealist kasulast, kui tema vanem teda ülal ei pea.

Vanemad peavad vastavalt erioigusnormidele maksimaalselt kuni lapse kahekümne kuue aastaseks saamiseni ülal pidama oma täisealist last, kes omandab kesk-, kõrg- või kutseharidust või kes on esimese või teise taseme täiskasvanuõppes ning täidab oma kohustusi korrapäraselt ja nõuetekohaselt.

Vanemad peavad ülal pidama oma täisealist last, kes on omandanud hariduse, kuid ei suuda tööd leida, ühe aasta jooksul pärast hariduse omandamist, tingimusel et laps ei ole saanud kahekümne kuue aastaseks. Täisealise lapse ülalpidamise kohustus lõpeb enne ühe aasta möödumist hariduse omandamisest hetkel, kui laps saab kahekümne kuue aastaseks.

Vanemad peavad ülal pidama oma täisealist last, kes ei ole võimeline töötama raske ja püsiva haiguse või puude tõttu, senikaua kuni selline töövõimetus kestab.

Täisealine on isik, kes on saanud kaheksateistkümnendaastaseks.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Ühendust tuleb võtta sotsiaalhoolekandekeskuse või kohtuga.

Ülalpidamisküsimusi saab reguleerida kohustusliku nõustamismenetlusega. Kohustuslik nõustamine toimub enne abielulahutuse menetluse algatamist, kui olemas on ühine alaealine laps, ning enne muu kohtumenetluse algatamist, mis on seotud isikuhooldusõiguse ja lapsega isiklike suhete hoidmisega.

Abielulahutuse menetluse algatamisele eelnevat kohustuslikku nõustamist käsitlevad perekonnaseaduse sätted kehtivad ühise alaealise lapse olemasolul ka kohustusliku nõustamise kohta enne sellise menetluse algatamist, kus käsitletakse isikuhooldusõigust ja lapsega isiklike suhete hoidmist, kui lapse vanemad hakkavad lahuses elama. Kohustuslik nõustamine algatatakse juhul, kui üks pool esitab sotsiaalhoolekandekeskusele taotluse. Kui vanemad ei ole ühise isikuhooldusõiguse kavas kokku leppinud, soovib sotsiaalhoolekandekeskus neil püüda seda teha perelepituse raames kooskõlas perekonnaseadusega. Ülalpidamise võib kokku leppida perelepituse kaudu, mille puhul pooled püüavad lahendada pereküsimusi perelepitajate abil kokkuleppe teel. Perelepitused osalevad perelepituses vabatahtlikult ja enne abielulahutuse menetluse alustamist tuleb osaleda ainult esimesel perelepituse kohtumisel. Perelepituse peamine eesmärk on ühise isikuhooldusõiguse ja muude lapsega seotud korralduste otsustamine. Ühise isikuhoolduse kava või perelepituse käigus tehtud muud korraldused muutuvad täitmisele pööratavaks, kui kohus on need poolte taotlusel kohtuvälises menetluses heaks kiitnud. Perelepitus võib toimuda kohtumenetlusest sõltumatult, enne kohtumenetluse algatamist, selle ajal või pärast selle lõpetamist.

Lapsest eraldi elava vanema makstava elatise suuruse võib kindlaks määrata ka ühise isikuhooldusõiguse kavas, mille vanemad võivad kohustusliku nõustamise või perelepituse käigus ise koostada. Kui ühise isikuhoolduse kava esitatakse kohtule kindlaksmääratud menetluse käigus, muutub see täitmisele pööratavaks kooskõlas perekonnaseadusega.

Laps võib esitada elatisnõude elatise määramist käsitleva kohtuvälise lihtmenetluse käigus. Selle menetluse pooled on laps ja lapsest eraldi elav vanem. Elatismenetluses esindab last lapsega koos elav vanem. Ülalpidamisasjade lihtmenetlemise pädevust omavaks kohtuks võib peale üldise territoriaalse kohtualluvusega kohtu olla lapse alalise või peamise elukoha järgne kohus.

Abieluvaidlustes, emaduse või isaduse tuvastamise kohtuasjades ja isikuhoolduse kohtuasjades tehakse elatisnõuetega seotud kohtuotsused vastavalt perekonnaseadusele.

Abielulahutuse korral võivad abikaasad teha ülalpidamise kohta korraldusi, millega määratakse kindlaks elatise suurus, selle kohustuse täitmise viis ja ülalpidamiskohustuse kestus. Abikaasad võivad sõlmida kirjaliku ülalpidamiskokkuleppe ja esitada selle kohtule heakskiitmiseks kohtuvälises menetluses, mis muudab selle täitmisele pööratavaks kokkuleppeks.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Lapse ülalpidamise menetluse pooled on laps ja isik, kes on vastavalt perekonnaseadusele kohustatud last ülal pidama. Last esindab lapsega koos elav vanem. Lapsega koos elava vanema nõusolekul esindab last ülalpidamismenetluses sotsiaalhoolekandekeskus. Peale sotsiaalhoolekandekeskuse jääb menetluses osalemise õigus ka lapsega koos elavale vanemale. Sotsiaalhoolekandekeskuse ja lapsega koos elava vanema tegevuse vastuolulisuse korral kaalub kohus kõiki asjaolusid ja eelkõige lapse heaolu ning hindab, kas võtta arvesse sotsiaalhoolekandekeskuse või lapse vanema tegevust. Sotsiaalhoolekandekeskus tegutseb lapse nimel ning algatab ja läbib elatise määramise või suurendamise menetluse, kui lapsega koos elav vanem ei ole seda õigust põhjuseta kasutanud rohkem kui kolm kuud pärast seda, kui laps selle õiguse sai. Sotsiaalhoolekandekeskus esindab last ülalpidamismenetluses, kui laps on teise füüsilise või juriidilise isiku hoole all. Sellistel juhtudel ei ole lapse vanematel õigust osaleda menetluses lapse nimel koos sotsiaalhoolekandekeskusega.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Zakon o parničnom postupku*) kohaselt võib menetluspoolt esindada üksnes advokaat, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Menetluspoolel võib olla volitatud esindajaks otsejoones veresugulane, vend, õde või abikaasa, tingimusel et sellel isikul on täielik teovõime ja ta ei tegutse õigusvastaselt.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Seadusega kehtestatud elatist käsitlevad vaidlused, mille puhul hageja on elatist taotlev isik, on lisaks üldise territoriaalse pädevusega kohtule ka selle kohtu pädevuses, mille piirkonnas paikneb hageja alaline või peamine elukoht. Kui seadusjärgset elatist käsitlevad piiriüleised vaidlused on Horvaatia kohtu pädevuses, kuna hageja elukoht on Horvaatias, on territoriaalne pädevus kohtul, mille piirkonnas paikneb hageja elukoht. Kui Horvaatia kohus on pädev, kuna kostjal on Horvaatias vara, mille arvel on võimalik elatis sisse nõuda, on territoriaalne pädevus kohtul, mille piirkonnas see vara asub. Ühise isikuhooldusõiguse kava heakskiitmine on selle kohtu pädevuses, millel on lapsega seotud kohtuasjas üldine territoriaalne pädevus. Lapse ülalpidamise kokkuleppe heakskiitmine on selle kohtu pädevuses, millel on lapsega seotud kohtuasjas üldine territoriaalne pädevus. Abikaasa ülalpidamise kokkuleppe heakskiitmine on selle kohtu pädevuses, mille piirkonnas on abikaasade ühine alaline elukoht. Kui abikaasadel ei ole ühist elukohta, on see selle kohtu pädevuses, mille piirkonnas oli abikaasade viimane ühine elukoht. Kui abikaasa ülalpidamise kokkuleppe heakskiitmine on Horvaatia kohtu pädevuses, kuna abikaasade viimane ühine elukoht oli Horvaatia, jääb see selle kohtu pädevusse, mille piirkonnas oli abikaasade viimane ühine elukoht.

Kohtuotsuste tegemine ülalpidamist käsitlevas lihtmenetluses on lisaks üldise territoriaalse pädevusega kohtule ka lapse alalise või peamise elukoha järgse kohtu pädevuses.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 89 kohaselt võivad menetluspooled teha menetluse käigus toiminguid ise või volitatud esindaja kaudu, kuid kohus võib kutsuda menetluspoole, kes kasutab volitatud esindajat, isiklikult kohtusse esitama avaldust kohtuliku arutamise käigus kindlakstehtavate faktide kohta. Menetluspoolt võib kohtus esindada üksnes advokaat, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Artikli 89a lõike 3 kohaselt võib menetluspoole volitatud esindajaks olla otsejoones veresugulane, vend, õde või abikaasa, tingimusel et tal on täielik teovõime ja ta ei tegutse õigusvastaselt.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Kohtukulude seaduse (*Zakon o sudskim pristojbama*) artikli 1 kohaselt tuleb kohtukulud tasuda kõigi kohtus toimuvate menetluste puhul. Tasutav summa määratakse kindlaks kohtukulude tariifistiku alusel.

Kohtukulude seaduse artiklis 16 on sätestatud, et lapsed on menetluspooltena vabastatud kohtukulude tasumisest elatismenetlustes või menetlustes, mis on seotud elatise saamise õigusest tulenevate nõuetega.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 172 kohaselt on tasuta õigusabi käsitlevas eraldiseisvas õigusaktis sätestatud, kuidas ja millistel tingimustel saab kasutada õigust olla vabastatud kohtukulude tasumisest ja saada professionaalset õigusabi. Artiklis 176 on sätestatud, et kui menetluspool on kasutanud õigust olla vabastatud kohtukulude tasumisest õigusabi käsitlevate erioigusnormide alusel, aga kohus teeb menetluse käigus kindlaks, et menetluspool on siiski suuteline kohtukulusid või tasusid ise maksma, siis teavitab kohus sellest viivitamata pädevat ametiasutust.

Tasuta õigusabi seaduses (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) on sätestatud tasuta õigusabi eesmärk, seda saama õigustatud isikud ja tasuta õigusabi liigid, õigusabi andjad, õigusabi andmise tingimused ja kord, piiriülene õigusabi, õigusabi rahastamine ning seaduse rakendamise järelevalve. Tasuta õigusabi seadust ei kohaldata, kui õigusabi on antud kooskõlas erioigusnormidega.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Lapse ülalpidamiseks määratakse alati kindlaks konkreetne rahasumma.

Lapsega koos elav vanem osaleb lapse ülalpidamise kohustuse täitmises, kandes lapse eest iga päev hoolt, samal ajal kui lapsest eraldi elav vanem täidab lapse ülalpidamise kohustust lapse materiaalsete vajaduste katmiseks antava rahalise toetuse abil.

Kõik lapse materiaalsed vajadused, mille kohus neid vajadusi puudutava kohtuliku arutamise käigus kindlaks määrab, on seotud eluaseme, toidu, riiete, hügieeni, hoolitsemise, hariduse, tervishoiukulude ja muude sarnaste lapsega seotud kuludega. Lapse kõik materiaalsed vajadused määratakse kindlaks selle vanema elatusetaseme alusel, kes on kohustatud ülalpidamise eest maksma.

Lapse materiaalsed vajadused võivad olla suuremad, kui laps vajab tervises seisundi tõttu pidevalt intensiivsemat hooldust. Seda tuleb tsiviilkohtumenetluses elatise suuruse kindlaksmääramisel arvesse võtta.

Kohus teeb tsiviilkohtumenetluse käigus kindlaks ülalpidamiskohustuslasest vanema üldise suutlikkuse, mis on seotud tema sissetuleku ja rahalise olukorraga elatise suuruse määramise hetkel.

Kord aastas hiljemalt 1. aprilliks määrab sotsiaalhoolekandeküsimuste eest vastutav minister kindlaks minimaalse rahasumma, mis katab minimaalsel määral kõiki materiaalseid vajadusi alaealise lapse igakuiseks ülalpidamiseks Horvaatia Vabariigis ja mida lapsest eraldi elav vanem peab maksma.

Miinimummäär leitakse protsendina eelmisel aastal Horvaatia Vabariigi juriidiliste isikute palgatud ühe töötaja igakuisest keskmisest netotöötasust:

kuni 6aastase lapse puhul 17% keskmisest töötasust,

7–12aastase lapse puhul 20% keskmisest töötasust,

13–18aastase lapse puhul 22% keskmisest töötasust.

Erandkorras võib lapse ülalpidamiseks määrata ka väiksema summa, mis ei tohi olla siiski väiksem kui pool kohustuslikust miinimumsummast:

kui ülalpidamiskohustuslane peab ülal pidama mitut last,

kui laps osaleb enda ülalpidamises, teenides ise tulu.

Kord aastas hiljemalt 1. aprilliks kehtestab sotsiaalhoolekandeküsimuste eest vastutav minister tabelid alaealise lapse keskmiste vajaduste kohta kooskõlas lapse vanuse, palgaastmete alusel kindlaks määratud ülalpidamiskohustuslasest vanema sissetulekuga ja Horvaatia Vabariigi keskmise elukallidusega.

Ülalpidamist saama õigustatud isik ja ülalpidamiskohustuslane võivad esitada kohtule avalduse elatise suurendamiseks või vähendamiseks, otsustada ülalpidamine lõpetada või muuta ülalpidamise andmise viisi, mis määrati kindlaks eelmise täitedokumendiga, kui asjaolud on muutunud.

Elatisnõudeid Horvaatia Vabariigis ei indekseerita.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Elatist makstakse kohtuotsuses ette nähtud viisil ja isikule.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamiskohustuslane ei maksa elatist vabatahtlikult, algatatakse ja läbitakse täitemenetlus.

Palga ja muu korrapärase sissetuleku ja kontol olevate rahaliste vahendite arestimine lapse elatisnõude sissenõudmise eesmärgil toimub enne muude nõuete täitmisele pööramist olenemata nende tekkimise ajast.

Ülalpidamiskohustuslane võib lasta kanda oma nõusoleku kohtuistungi protokollile või notariaalselt kinnitatud eraldi dokumenti, milles kinnitatakse, et tema palga, pensioni või sarnase rahalise sissetuleku võib ülalpidamist saama õigustatud isiku nõude alusel täielikult või osaliselt arestida ning et makseid tehakse otse nimetatud dokumendis märgitud ülalpidamist saama õigustatud isikule. Selline dokument antakse välja ühes eksemplaris ja see jõustub lõpliku täitemääruse vastuvõtmisel.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Alaeesialisest lapsest eraldi elav vanem, kes ei ole oma alaealise lapsele elatist maksnud, peab maksma lapsele hüvitist saamata jäänud elatise eest, mis arvestatakse alates elatise saamise õiguse kindlakstegemise kuupäevast kuni menetluse algatamiseni. Lapse nõue vanema vastu, kes ei ole last ülal pidanud, aegub viie aasta möödumisel alates kohustuse tekkimise päevast.

Võlaõigusseaduse (*Zakon o obveznim odnosima*) artikli 226 kohaselt kehtib korrapärase iga-aastaste või lühemate ajavahemike järel tehtavate maksetega seotud nõuete puhul kolmeaastane aegumistähtaeg alates iga makse tegemise tähtpäevast olenemata asjaolust, kas tegemist on lisanõuetega, näiteks intressidega, või nõuetega, mis on seotud selle õiguse enda aegumisega.

Võlaõigusseaduse artikli 233 kohaselt kehtib kümneaastane aegumistähtaeg nõuete puhul, mis on kindlaks määratud lõpliku kohtuotsusega, muu pädeva ametiasutuse otsusega, kohtuliku kokkuleppega, muu pädeva ametiasutuse vahendusel saavutatud kokkuleppega või notariaalse aktiga. See kehtib ka nende nõuete puhul, mille jaoks on seaduses sätestatud lühem aegumistähtaeg.

Võlaõigusseaduse artikli 235 alusel ei kohaldata aegumistähtaega vanemate ja laste vahel kuni isikuhooldusõiguste lõppemiseni.

Täitemenetluse seaduse (*Ovršni zakon*) artikli 172 kohaselt ei toimu täitmisele pööramist, kui tegu on järgmise varaga: sissetulek, mis on saadud seadusjärgse elatisena, hüvitise tervise halvenemise või vähenenud või kaotatud töövõime eest ja hüvitise ülalpidamiskohustuslase surma tõttu saamata jäänud elatise eest; sissetulek füüsilise puudega isiku toetusena, mida antakse kooskõlas invaliidsuskindlustust käsitlevate õigusnormidega; sissetulek sotsiaalkindlustushüvitise; sissetulek ajutise töötuse hüvitise; sissetulek lapsetoetusena, välja arvatud juhul, kui erioigusnormides on sätestatud teisiti; sissetulek stipendiumide ja üliõpilastoetusena; vangidele makstav töötasu, välja arvatud juhul, kui nõue on seotud seadusjärgse elatise; hüvitise sündistatu toimepandud kuriteo põhjustatud kahju eest; autasude ja tunnustusega kaasnev sissetulek; rasedus- ja sünnitus- ning vanemahüvitis, välja arvatud juhul, kui erioigusnormides on sätestatud teisiti; muu sissetulek, mille puhul on täitmisele pööramine erioigusnormide alusel välistatud.

Täitemenetluse seaduse artikli 173 kohaselt on täitmisele pööramine piiratud järgmiselt.

1) Kui täitmisele pööramine on seotud ülalpidamiskohustuslase töötasuga, on arestimisest vabastatud summa, mis moodustab kaks kolmandikku Horvaatia Vabariigi keskmisest netotöötasust. Kui täitmisele pööramine on seotud seadusjärgse elatise sissenõudmisega või nõudega saada kahjuhüvitist tervise halvenemise või vähenenud või kaotatud töövõime tõttu ning nõudega saada hüvitist ülalpidamiskohustuslase surma tõttu saamata jäänud elatise eest, tuleb arestimata jätta summa, mis moodustab pool Horvaatia Vabariigi keskmisest netotöötasust, välja arvatud juhul, kui täitmisele pööramine on seotud lapse elatise sissenõudmisega sundkorras. Sellistel juhtudel tuleb täitmisele pööramisest vabastada üks neljandik Horvaatia Vabariigi juriidiliste isikute palgatud ühe töötaja igakuisest keskmisest netotöötasust.

Kui ülalpidamiskohustuslane saab töötasu, mis on väiksem kui Horvaatia Vabariigi keskmine netotöötasu, on arestimisest vabastatud summa, mis moodustab kaks kolmandikku töötasust. Kui täitmisele pööramine on seotud seadusjärgse elatise sissenõudmisega või nõudega saada kahjuhüvitist tervise halvenemise või vähenenud või kaotatud töövõime tõttu ning nõudega saada hüvitist ülalpidamiskohustuslase surma tõttu saamata jäänud elatise eest, moodustab kinnipeetav summa poole ülalpidamiskohustuslase netotöötasust.

3) Siin käsitletava artikli lõike 1 tähenduses on keskmine netotöötasu keskmine summa, mida makstakse Horvaatia Vabariigis jooksval aastal igakuise netotöötasuna ühele töötajale ajavahemikul jaanuarist augustini. Selle summa määrab kindlaks Horvaatia statistikaamet (*Državni zavod za statistiku*) ja see avaldatakse Horvaatia Vabariigi ametlikus väljaandes *Narodne novine* (NN) hiljemalt sama aasta 31. detsembril. Sellisel viisil kindlaks määratud summat kohaldatakse järgmisel aastal.

4) Nimetatud artikli lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse täitmisele pööramisel ka juhul, kui arestimisele kuulub töötasu asemel makstav hüvitis, tööaja vähendamise hüvitis, töötasu vähendamise hüvitis, pension, sõjaväelase tasu ja reservväelase tasu, mida makstakse sõjaväeteenistuses olemise ajal, ning iga muu korrapärase rahaline sissetulek, mida makstakse tsiviiliskuttele ja sõjaväelastele; erandiks on siin käsitletud artikli lõigetes 5 ja 6 nimetatud sissetulek.

5) Puudega isiku sissetulekut, mida asjaomane isik saab invaliidsushüvitise ja hooldushüvitise, tohib arestida üksnes seadusjärgse elatise sissenõudmisel või nõude puhul saada kahjuhüvitist tervise halvenemise või vähenenud või kaotatud töövõime tõttu ning nõude puhul saada hüvitist ülalpidamiskohustuslase surma tõttu saamata jäänud elatise eest. Sellisel juhul moodustab kinnipeetav summa poole sellisest sissetulekust.

6) Sissetulekut, mida asjaomane isik saab eluaegse toetuslepingu ja eluaegse annuiteetmaksete lepingu alusel, ning elukindlustuslepingu alusel saadavat sissetulekut tohib arestida üksnes ulatuses, mis ületab elatisabi summa arvutamiseks kasutatud põhisummat.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Sotsiaalhoolekandekeskused peavad pidama registrit kõikide alaealise lapse ülalpidamist käsitlevate otsuste ja kohtulike kokkulepete kohta.

Kui sotsiaalhoolekandekeskus saab lapse ülalpidamist käsitleva lõpliku kohtuotsuse või kohtuliku kokkuleppe, peab ta saatma kirjaliku teatise õiguste ja kohustuste kohta lapsega koos elavale vanemale ja elatist maksma kohustatud vanemale või perekonnaseaduse artiklis 288 osutatud muule isikule, kes peab vastavalt kohtuotsusele või kohtulikule kokkuleppele elatist maksma.

Teatistes teatab sotsiaalhoolekandekeskus lapsega koos elavale vanemale järgmist:

hoiatab vanemat, et ta peab sotsiaalhoolekandekeskusele teatama, kui ülalpidamiskohustuslane ei täida oma kohustust korrapäraselt ja täielikult, ning esitab tingimused, mille alusel on lapsel õigus ajutisele elatisele kooskõlas ajutist elatist käsitlevate erioigusnormidega.

Teatistes hoiatab sotsiaalhoolekandekeskus elatist maksma kohustatud vanemat või perekonnaseaduse artiklis 288 osutatud muud isikut, kes peab vastavalt kohtuotsusele või kohtulikule kokkuleppele elatist maksma, et

ta esitab kriminaalkaebuse ülalpidamiskohustuslase suhtes, kes ei täida oma ülalpidamiskohustust, viieteistkümnepäeva jooksul alates päevast, kui ta saab teada, et ülalpidamiskohustust ei täideta korrapäraselt ega täielikult, ja

Horvaatia Vabariigil on õigus kooskõlas ajutist elatist käsitlevate erioigusnormidega makstud ajutise elatise summa sisse nõuda.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Kui sotsiaalhoolekandekeskus saab lapse ülalpidamist käsitleva lõpliku kohtuotsuse või kohtuliku kokkuleppe, peab ta teavitama lapsega koos elavat vanemat tingimustest, mille alusel on lapsel õigus ajutisele elatisele kooskõlas ajutist elatist käsitlevate erioigusnormidega. Ajutise elatise seaduses (*Zakon o*

privremenom uzdržavanju) sätestatud tingimuste kohaselt (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne *Narodne Novine* (NN) nr 92/14) on ajutisele elatisele õigus lapsel, kes on Horvaatia kodanik ja kelle elukoht on Horvaatia. Selle seaduse kohaselt on laps isik, kes ei ole veel saanud kaheksateistkümnendaastaseks ja keda vanem on kohustatud täitmisele pööratava otsuse alusel ülal pidama.

Lapsel on õigus ajutisele elatisele, kui lapsest eraldi elav vanem jätab oma ülalpidamiskohustuse osaliselt või täielikult täitmata ja kui on tõenäoline, et selle vanema poolsed vanavanemad ei osale lapse ülalpidamises vähemalt summas, mis on seaduses ajutise elatisena ette nähtud.

Ajutist elatist on õigus saada senikaua, kuni ülalpidamiskohustuslane jätkab elatise maksmist vähemalt summas, mis on seaduses ajutise elatisena ette nähtud.

Lapsel on õigus saada ajutist elatist kokku kuni kolme aasta jooksul.

Ajutine elatis moodustab 50 % seadusjärgsest elatise miinimumsummast. Ajutine elatis ei saa olla suurem kui täitmisele pööratavas otsuses kindlaks määratud elatise summa.

Ajutist elatist makstes võtab Horvaatia Vabariik enda kanda lapse õigusliku seisundi ja talle läheb üle õigus nõuda elatist makstud ajutise elatise summas koos võimalike muude õigustega. Seaduse artiklis 25 osutatud nõude sissenõudmismenetluses esindab Horvaatia Vabariiki asjaomane prokuratuur.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Jah. Vastavalt nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) rakendusaktile on keskasutus nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 rakendamisel sotsiaalhoolekandeküsimuste eest vastutav ministeerium.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 kohased vastutavad asutused on kohtud ja sotsiaalhoolekandekeskused kooskõlas nende asutuste ettenähtud tegevusvaldkonna ja pädevusega.

Kui elatise sissenõudmist taotlev pool asub Horvaatias ja ülalpidamiskohustuslase elukoht on teises liikmesriigis, võib pool pöörduda abi saamiseks demograafia-, perekonnaasjade, noorte ja sotsiaalpoliitika ministeeriumi (*Ministarstvo za demografiju, obitelji, mlade i socijalnu politiku*) poole, mis on määratud Horvaatia Vabariigi keskasutuseks.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Nad võivad võtta ühendust keskasutuse ja asutustega, kes on pädevad tegutsema nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 raames.

Keskasutuse kontaktandmed:

Ministarstvo za demografiju, obitelji, mlade i socijalnu politiku

Trg Nevenke Topalušić 1

10 000 Zagreb

Veebisait: <http://www.mspm.hr/>

E-post: ministarstvo@mdomsp.hr

Telefon: +385 15557111

Faks: + 385 15557222

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 55 kohaselt on ette nähtud, et kui ülalpidamiskohustuslane asub Horvaatia Vabariigi territooriumil, tuleb taotlus saata Horvaatia Vabariigi keskasutusele selle riigi keskasutuse kaudu, kus taotleja asub, kõik vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 artiklile 55.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Selle riigi keskasutus, kus taotleja asub, saadab taotluse demograafia-, perekonnaasjade, noorte ja sotsiaalpoliitika ministeeriumile, mis on Horvaatia Vabariigi keskasutus nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 rakendamisel.

Keskasutuse kontaktandmed:

Ministarstvo za demografiju, obitelji, mlade i socijalnu politiku

Trg Nevenke Topalušić 1

1000 Zagreb

Veebisait: <http://mdomsp.gov.hr/>

E-post: ministarstvo@mdomsp.hr

Telefon: +385 1555 7111

Faks: + 385 1555 7222

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ei kohaldata.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Taotleja võtab ühendust liikmesriigi keskasutusega. Õigusabi antakse territooriumil, mis on kirjas nõukogu määruses (EÜ) nr 4/2009 kooskõlas artiklitega 44–47. Vajaduse korral kohaldatakse tasuta õigusabi seadust.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Vastu on võetud nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) rakendusakt (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne *Narodne Novine* (NN) nr 127/2013) ja keskasutuseks on nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 rakendamisel määratud demograafia-, perekonnaasjade, noorte ja sotsiaalpoliitika ministeerium.

Lisateave:

1) perekonnaseadus, NN nr 103/15;

2) täitemenetluse seadus, NN nr 112/12, 25/13, 93/14;

3) kollisiooninormide seadus (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*), NN nr 53/91, 88/01;

4) tasuta õigusabi seadus, NN nr 143/2013;

5) nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) rakendusakt, NN nr 127/2013;

6) tsiviilkohtumenetluse seadus, NN nr 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14;

7) ajutise elatise seadus, NN nr 92/14.

Viimati uuendatud: 17/06/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Liikmesriikide sisu haldamise eest vastutavad liikmesriigid uuendavad parajasti selle veebisaidi sisu, et võtta arvesse Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust. Kui leiate siit teavet, milles Ühendkuningriigi lahkumine veel ei kajastu, ei ole see taotluslik ja muudetakse peagi.